

לימוד והנצחה לעילוי נשמות שלמה וישי קרויזר ז"ל
אחים יקרים ואהובים אשר עלו יחדיו בסערה לגנזי מרומים
מתוך אתר שי לשי"י : shayleshay.co.il

פרשת קדשים — לימוד זכות

נאמר בפרשה: "לא תעשו עֵגֹל בַּמִּשְׁפָּט, לֹא תִשָּׂא פְּנֵי דָל, וְלֹא תִהְדָּר פְּנֵי גְדוֹל, בְּצַדֵּק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ" (יט טו). מתוך ארבע המצוות שבפסוק זה, שלוש הראשונות מיועדות לשופטים. לאור זה, פירשו רבותינו במסכת שבועות (ל). גם את המצנה האחרונה "בְּצַדֵּק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ" שגם היא מיועדת לדיינים שמצווים לתת לכל המתדיינים שיויון הזדמנויות: אם עומדים לפני הדיין שני בעלי דין, אסור לדיין לאפשר לאחד מהם לשבת ומהשני לבקש לעמוד, וכן אסור לתת לאחד לדבר בלי הפסקה ומהשני לבקש לקצר בדבריו.

פירוש נוסף פירשו שם רבותינו, שלפיו סיום הפסוק "בְּצַדֵּק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ" ממוען לכל אדם, כמו המצוות שלפני פסוק זה ואחריו, ומשמעותו היא שכל אדם מחויב לדון את חברו לכף זכות, גם כשנראה שהוא עושה מעשה רע. וכך כתב הרמב"ם בביאור מצנה זו ב"ספר המצוות" (מצנת עשה קעז): חייב אדם לדון את חברו לכף זכות ולא יפרש מעשיו ודבריו אלא לטוב ולחסד.

וכך כתב רבנו יונה בספרו "שערי תשובה" (ג ריח): אם תראה אדם אשר ידבר דבר או יעשה מעשה, ויש לשפוט דברו ומעשהו לצד חובה ולצד זכות – אם האיש ההוא ירא אֵלֹהִים, הרי אתה מחויב לדון אותו לכף זכות; ואם הוא מן הבינונים אשר ייזהרו מן החטא ופעמים ייכשלו בו, יש עליך להטות הספק ולהכריעו לכף הזכות.

המצנה לפרש את מעשי הזולת באופן חיובי כלולה גם במצנה נוספת בפרשה: "וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ" (יח יח), וכמו שמגדיר הרמב"ם בהלכות דעות (פרק ו הלכה ג): "מצנה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו, שנאמר: 'וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ'; לפיכך צריך לספר בשבחו ולחוס על ממונו כאשר הוא חס על ממון עצמו". כמו שאדם אוהב שיגידו עליו דברים טובים, ויפרשו את מעשיו באור חיובי, כך יש מצנה לדרוש את מעשי חברו לשבח ולא לגנאי.

מסופר במסכת חגיגה (ד): שכאשר היה מגיע רבי אלעזר לפסוק בחומש בראשית (מה ג) המתאר את תגובת אחי יוסף כשהוא התגלה אליהם – "וְלֹא יָכְלוּ אֲחָיו לְעֵנֹת אֹתוֹ, כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנֵיו" – הוא היה בוכה. רבי אלעזר הסביר מדוע הוא בוכה: אם על תוכחה של בשר ודם נבהלו האחים ולא יכלו לענות – על תוכחה של ריבונו של עולם על אחת כמה וכמה שלא יהיה לאדם מה לענות! כל כך חשש רבי אלעזר מעמידה בפני בית דין של מעלה, מחמת מידת הדין החמורה שבה ידון מלך המשפט את בריותיו.

במסכת שבת (קכז:) נתנו רבותינו עצה טובה שיכולה לעודד אותנו ולעזור לנו לעמוד בדין: הדן את חברו לכף זכות, דנים אותו לזכות. כנגד הנטייה הטבעית שיש לבני אדם לראות חסרונות בזולת, מגלים לנו חז"ל

שאם נאהב כל אחד ואחד מישראל כמו את עצמנו, נספר בשבחו ונדון אותו לכף זכות, נזכה לרחמים ולהכרעה לכף זכות בבית דין של מעלה.

עד כמה צריך ללמד זכות אפשר ללמוד מדרשת רבותינו במסכת שבת (לב.) על הפסוק באיוב (לג-כד) "אם יש עליו מלאך מליץ אֶתְּךָ מִנִּי אֶלֶף, לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׂרָאֵל. וַיִּחַנְּנוּ, וַיֹּאמְרוּ פְדֵעָהּ מִיָּדְךָ וְשָׁמַת, מִצְּאֵתִי כֶּפֶר", וכך אמרו: לפעמים אדם עושה מעשה רע, אבל יש מלאך בשמיים שמוצא שבמעשה הרע יש אחד חלקי אלף של דבר טוב, ובמציאת אלפית זו של זכות קטנטנה מציל המלאך את האדם מעונש.

במיוחד בימים אלה של ספירת העומר שבהם נוהגים מנהגי אבלות על מותם של תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה, נתחזק בלימוד זכות אחד על השני, כמו המלאך המצליח למצוא אלפית של טוב, ובכך נקרב את גאולת ישראל השלמה.